De Jong 249

INTER ARMA

verzen van

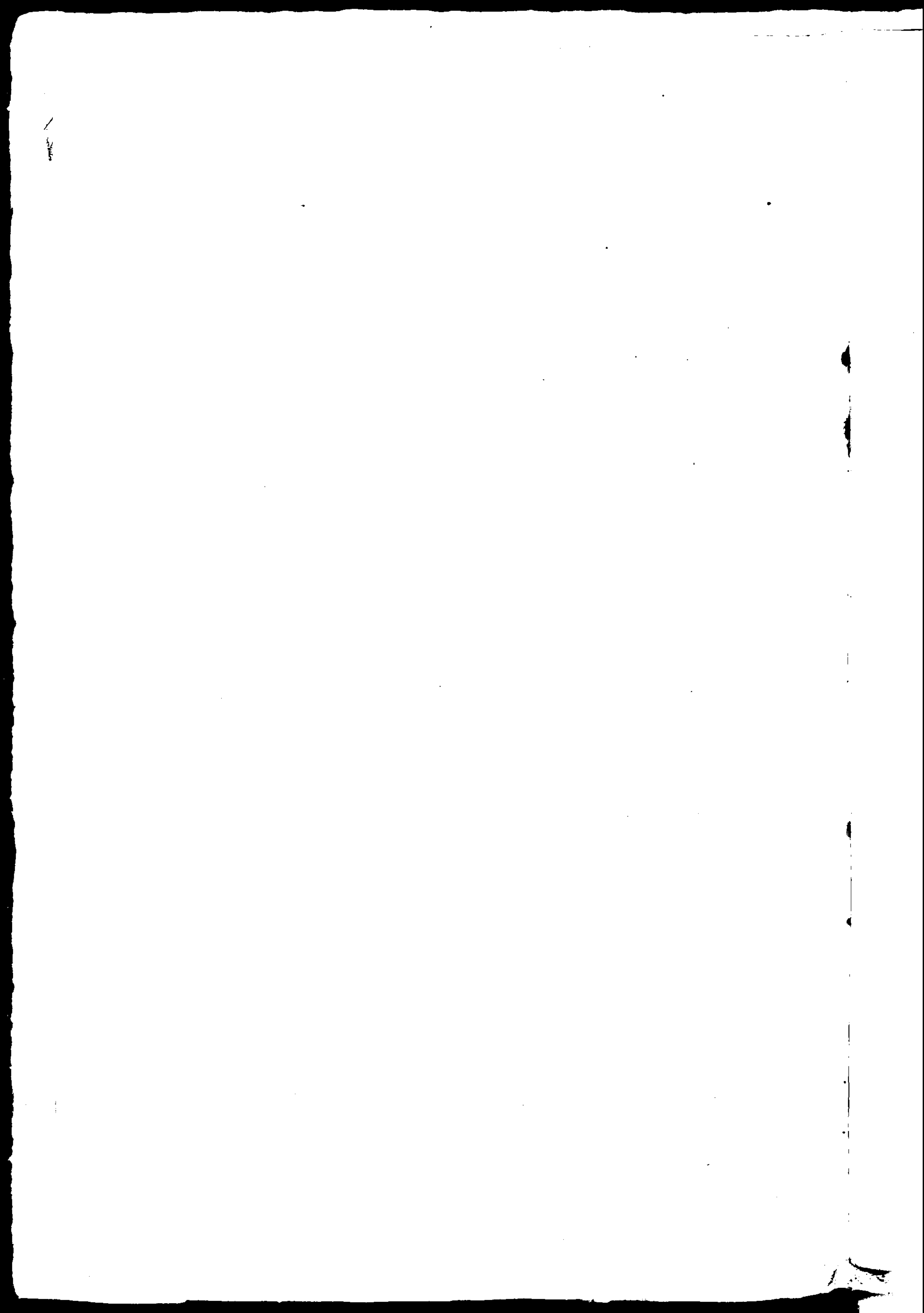
ANTON ERWICH

UITGEVERIJ „IN DUYSENT SORGHEN" TE UTRECHT

KEJONG 249

ANTON ERWICH: INTER ARMA

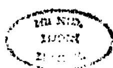
INTER ARMA

verzen van

ANTON ERWICH

UITGEVERIJ „IN DUYSENT SORGHEN" TE UTRECHT

42896

Een zuil te zijn die onder 't opgeladen
gewicht te vaster staat,
dat was de kracht en schoonheid waar we om baden
maar liever nog een palm
die onder de aangeboden last
te fierder wast
en na elk buigen van zijn vorstelijke bladen
door 't eedle rechten van zijn kroon verrast.

ALBERT VERWEIJ

HOLLAND

Onontwortelbaar vast verbonden
met den grond aan de Noordsche zee
waar groote stroomen veelvoudig monden,
bleef overal elders, in welke stee
ter wereld ook wij ons bevonden,
ons hart tot heemvaart immer ree.

Gestadig naar uw horizonnen
trok in den vreemde ons wezen heen,
weidsch domein, op de waat'ren gewonnen
door 't Volk welks koppig bloed ons is gemeen;
ons wellen 's levens diepste bronnen,
Dietsch land, in uw revier alleen.

OP DE TOMBE DES ZWIJGERS

Oranje die ten bate
des Volks had alles veil,
toen hier, in bloedplakkaten,
met mutsaard, strop en bijl
uitheemsche dwingelanden
dreigden genadeloos
wie niet in slaafsche banden
te wandelen verkoos;

Strijder die het benarde
Vaderland immer waart,
in heldhaftig volharden,
tot beukelaar en zwaard;
die willig hebt gegeven
uw bloed en bracht ten lest
ten offer zelfs uw leven
voor het Gemeenebest;

Bevrijder die te binden
zocht, waar werkte als een wig
der onduldzaam gezinden
dolle kijfzucht; die zich
beijverde te bouwen,
spijts laster en verraad,
uit alle Dietsche gouwen
den eenen Dietschen Staat;

O kome ons aldoor nader,
Prince die zijt geweest
den Vaderen tot Vader,
uw vrome en stoute geest;
blijve, wat ook verandert,
uw naam ons staag ten staf,
ten wachtwoord en ten standerd,
dat bidden we op uw graf.

LIMBURG

Land van kerselaars en koren,
blond als de rug van een ree;
heuvelen waar volk en vee
stort natuur heur volste horen;
land van luim en lied almee
waar getuigt toren bij toren
van godvruchtigheid en vree,
voor het leven u tot stee
koos ik en uw grond behooren
wou ik, ware ik niet geboren
in de nabuurschap der zee.

Maar kan ik, helaas, in houwe
trouw u niet zijn toegedaan,
daar ik duurzaam niet bestaan
kan, tenzij waar wolken bouwen
grootsch leigrauwe burchten aan
effen kim en in den rauwen
wind groeit eerder gras dan graan,
telkens zoek ik toch, zoo zaan
zorgen mij te zeer benauwen,
lief'lijkste der Dietsche gouwen,
om laaf'nis tot ù te gaan.

DIETSCH VOLK!

Dietsch Volk, dit is voor u de stonde
waarin 't om dood of leven gaat,
't beslissend uur dat eenmaal slaat
voor ieder volk; zijt ge ook geschonden,
verscheurd en reddeloos schier ontbonden,
dit is voor u, zoo gij 't verstaat,
niet deemstering, maar dageraad.

Zoo gij 't verstaat, wordt gij herboren
tot hooger heil dan ge ooit genoot,
doch onherroepelijk u ter dood
doemt gij, zoo gij 't verdomt te hooren;
zoo gij, halsstarrig, stijf u de ooren
stopt voor den storm die nederstoot,
onstuitbaar, wat gij hebt vergood.

Welaan dan, weet dan uit te bannen
den geest die twist en tweespalt baart,
't kwaad waardoor 't sterkste volk ontaardt;
waakt op thans, weet u te vermannen,
verspeelt zelfs niet de kortste spanne:
wordt één in 't teeken nu dat paart
de horens van den ram aan 't zwaard.

GULDEN SPOREN

Dag dat Dietschland wordt herboren,
daagt gij daar, diep in 't verschiet?

Wordt ons eind'lijk weer beschoren,
rijker zelfs dan ooit te voren,
't heil dat, schoon sinds lang verloren,
leven bleef in droom en lied?

Dietschland, Dietschland, stierft gij niet
voor altijd, ging ook behooren
vreemden meesters uw gebied;
wordt ge opnieuw tot roem verkoren?

Dag dat Dietschland wordt herboren,
daagt gij daar, diep in 't verschiet?

Géén kan glorieuzer gloren,
gaat de geest der Gulden Sporen
weer bezielen 't Dietsche Diet!

IN NATIVITATEM LEONIS

voor Lia

Achter alle horizonnen
grommelt onweer van kanonnen,
grolt de donder van den Dood;
maar doet deze ons soms ook beven,
eeuwig weten wij het Leven,
mits geborgen in Gods schoot.

Zoon ons eindelijk beschoren,
was, in 's Doopsels bad herboren,
straks tot man zoo kloek als vroed;
kersten vroom in hart en nieren,
Dietscher standvastig in fiere
trouw aan eigen grond en bloed.

OP DE GREBBEGRAVEN

Aan 't Vaderland waart gij getrouw
tot in den dood:
Wij roemen dies, is onze rouw
ook groot.

Want wie sterft glorierijker dan
die wordt geveld,
al vechtend als gij, man voor man
een held?

Schijnt ijdel uw ultiem bedrijf,
geenszins onwijs
gaaft ge onvoorwaardelijk uw lijf
ten prijs.

Uw offer is borg dat dit Volk
't vuur zal doorstaan,
wat er ook mag in des krijgs kolk
vergaan.

DIETSCHLAND

Dietschland, weel'ge tuin
achter dijk en duin,
onder heem'len, hel of heiïg, immer
- als ter zee de kreits
van den einder - weidsch,
wiëns hart u vergeet, het onze nimmer.

Taai gelijk uw leem
zijn, o heilig heem,
wij verkleefd aan u, bereid te geven,
waar het voor te staan
geldt uw Volk en Vaan,
alles wat wij hebben, zelfs ons leven.

VOOR MIJN VROUW

Liefste die met mij deelt en disch en sponde,
hoe toch is 't u te moe, nu 't jaar bereids
zevenmaal sloot zijner getijden kreits,
sinds voor altijd wij beiden ons verbonden?

Beziet ge als ik dien krans van zonnig blonde
hoofdjes, ei popelt u dan 't hart niet, spijts
de gruuw'len, grimmig grijnzend allerzijds,
die dreigen niets te laten ongeschonden?

Schiet ook ù dan 't gemoed niet vol van fiere
blijdschap om zulk een zegen, om zoo schoon
een kroost, zoo rijk een ouderlijke kroon?

Danken wij saam des Hem, wiens mild bestieren
van eeuwigheid ons voorbeschikte tot
deze gemeenschap van leven en lot.

VERMAAN

Helaas, hoe kwaamt ge aldus ontaard,
gij die weleer ontembaar als
geen ander diet ter wereld waart,
die deed om 't even britsch of walsch
geweld eens zwichten voor uw zwaard?

Hervindt u, Volk, en weet weer saam
te hooren; wordt in woord en daad
weer waardig uw Vaad'ren faam:
hervindt u, Volk, of gij vergaat
en uitgewischt wordt zelfs uw naam

NA DE NEDERLAAG

Gelukkig die in 't veld, zijn Volk tot voorstand, sterven
mocht; heeft het niet gebaat,
schijnbaar althans, dat kwam zijn hartebloed te verven
den Dietschen grond, hij mocht den schoonsten dood beërven,
den dood van den soldaat;
hem bleef bespaard wat ons het leven zelf bederven
zou, waren wij niet stout van ziel en sterk van nerven:
de slafelijke staat,
schennis die feller kwetst dan ketens kunnen kerven,
en bovenal de smaad
dat zich, te dienen den verdrukker, lieten werven
zonen van eigen zaad.

Hem echter wiens lot is de neerlaag te overleven,
hem vraagt het Vaderland
een hooger heldendom, toewijding meer verheven,
dan in de wapenen den vijand te weerstreven
tot, eind'lijk overmand
door de overmacht men (maar hoe glorieus) moet sneven;
het vergt van hem klachtloos te lijden om het even
wát schade of wèlke schand,
te houden - als in storm een schipper op zijn steven,
al zag hij zeil en want
en mast en helmstok, kortom alles, zich begeven -
onwrikbaar stand.

VADERLANDSCHE PSALM

Voor Geerten Gossaert

Gij der volk'ren lot bestiert,
wilt van ons erf toch keeren,
ten leste, wat daar bot zich viert:
dwang van uitheemsche heeren,

Weest ons, als eens, ten schild; beschaamt
niet langer ons betrouwen;
laat ons, onthalsterd en onthaamd,
weder Uw heil aanschouwen.

Maakt eind'lijk al wat krenkt en schendt
de Dietsche ziel, te schande;
onder Oranje's regiment
hereent de Nederlanden.

ONDER HET JUK

Voor Henk van Maurik

Zwaar te dragen
zijn dees dagen
van verdrukking velerlei,
maar, in eigen land gevangen
Volk, bedenk: vaak is een wrange
drank de krachtigste artsenij.

In uw leden
kiemde alreede
't euvel, dat vermolmen doet
ook den stoersten stam: vast kranker
van partijschaps sluipschen kanker,
ging uw val gij tegemoet.

Wil verzachten
dus uw klachten,
schrei niet langer meer om wraak,
doch, zij bitter bovenmate
deze beker, drink gelaten;
Volk, bezin u, bid en waak.

Zoo volmondig
ge even zondig
als elk ander u belijdt,
zal gewis tot u zich keeren
weder 't aangezicht des Heeren,
die reeds eer u heeft bevrijd.

Die tevoren
brak de sporen,
welke uitheemsch bewind u stiet
in de lenden, zal u zeker
nogmaals helper zijn, en wreker,
zoo ge u metterdaad herziet.

Laat dan varen
wat te paren
valt zoomin met Dietschen stijl
als met Gods verordeningen;
Volk, o Volk, laat u doordringen
de alsem, welke u strekt tot heil.

AAN EEN LANDWACHTER

Dat de indringer, wien viel
gansch het Dietsche erf in handen,
zet den gespoorden hiel
ons op den hals, die schande
doet ons, naar lijf noch ziel
te knechten, knarsetanden.

Maar dieper het gemoed
deert ons dat, zonder schamen,
die bloed is van ons bloed
spant met den vijand samen
en ijvert waar hij moet
's Volks hoorigheid beramen.

Landzaat, wat razernij
- zijt gij niet veil te heeten -
bezit u zóó, dat gij
rustig u durft vermeten
een stuk dat te allen tij
strijdt met eer en geweten?

Haast u, legt ijlings af
de wapens die te dragen
tot ons bedwang u gaf
de moorder van uw magen;
ai, wilt niet langer laf
ons in den rug belagen.

Bezint u, kiest den kant
des Rechts, al is het spade,
of anders wacht u, want
straks geldt er geen genade
voor hen die Volk en Land
bewust hebben verraden.

H E L M

Liever dan alles wat er bloeit
in stads geschoren tuinen,
is mij 't gewas dat woest begroeit
den rullen rug der duinen.

Onder den wind die waait uit zee,
en in de laai der zonne,
heeft dit kruid taaie kracht instee
van fraaie dracht gewonnen.

O plant zonder een zweem van zwier,
wier stroeve halmen vreezen
zoomin aardsch zout als hemelsch vier,
verwant zijn wij in wezen.

BIJ DE GEBOORTE VAN AUGUSTINA

Voor Annelies en Hein

Nu dag aan dag en immer deerlijker
de aarde geteisterd wordt door blind
geweld, daar vast verveerlijker
de volkeren, van wrok en haat ontzind,
elkaar bevechten, is ons des te heerlijker
het wonder van uw komst, o kind.

Ontwaakt ten leven, waar er sneuvelen
zoovelen, en van elk geslacht,
waar al barbaarscher euvelen
het Avondland ziet over zich gebracht,
(brandde zelfs niet de Stad der Zeven Heuvelen?)
zijt ge ons als star in zwarten nacht.

Gij zijt ons teeken, blonde boreling,
en boodschap uit het paradijs,
van welks zoo zalig gloren ving
geen glimp meer deze weerld, die God te wijs
zich wanen durft, en wie dies gansch verloren ging
het heil dat is begeerlijkst: peis.

AAN EEN JONGERE

Wees meester op de lier niet alleen,
maar meester mede op het zwaard;
groot onder de dichters is er geen,
voorwaar, zonder heldenaard.

Vuurden de skalden 's lands manschap aan,
te velde voor eer en recht,
zij kampten ook zelf, voerend de vaan
in het heetst van het gevecht.

Een volk mag gebukt gaan onder dwang
en krank zijn in menig lid,
ten gronde gaat het nimmer, zoolang
het stoute zangers bezit.

Bloeien, nog roemrijker dan weleer,
zal de Dietsche stam, als hier
nu dichters zijn, meester evenzeer
op het zwaard als op de lier.

SONNET

Voor Anton Deering en zijn bruid

Gods molen maalt ontzaglijk thans en wannen
ziet zich de wereld. Wee het volk dat dacht
te winnen, wars van tucht, door uit te bannen
den geest die teelt een weerbaar nageslacht.

't Vergaat! Alleen waar mannen waarlijk mannen
en vrouwen waarlijk vrouwen zijn, waar kracht
tot daad en moed tot offer samenspannen,
daar tart een volk de machtigste overmacht.

Dies zoo gij recht den Dietschen stam te stutten
en de erfenis der Vaderen te schutten
beoogt, als des levens edelste wit,

dan kunt gij wezenlijk niet wisser dit
benaderen dan door, trouw'lijk verbonden
in minne, een christelijk gezin te gronden.

VOOR WOUTER LUTKIE

T.g.v. zijn zilveren Priesterfeest

Groot is het volk dat eert zijn groote mannen,
dat huldigt hen wier wezen gaat
te boven de gemeene maat,
wier geest den wijdsten kreits vermag te omspannen,
die kennen nijd noch eigenbaat,
wier vrome wijsheid uit het zaad
der leeringen de zeem'len pleegt te wannen,
wier bondig woord en koen gebaar te bannen
weten de harten in de sfeer waar plannen
worden tot daad.

Maar menig maal, helaas, miskent de schare
den meester die mildelijk brak
haar 's levens brood, omdat hij sprak
de taal der waarheid zonder ooit te sparen
wat zich aan dwazen waan verstak
in der ijdele narren pak,
omdat hij het verstaat gepast te paren
ootmoed aan fierheid, wijl hij evenaren
laat zijn haat aan het kwade zijn meewaren
met wat is zwak.

Priester die zulk een meester zijt, nu heden
der jaargetijden vierspan voor
den vijfentwintigsten keer door
de renbaan van de heem'len kwam gereden,
sinds u zijn heiligste ambt beschoor
de Heer, sedert Hij u verkoor
gezalfd zijn plaats op aarde te bekleeden,
nu stijgen, tot uw heil, onze gebeden
en herbeloven we u te zullen treden
staag in uw spoor.

AAN ZEE

Alle geluiden verdooft de klare
donder der wassende wateren wier
stormende linien, zonder bedaren,
beuken 't bazalten hoofd van den pier.

Schuim van de onstuimig kruivende golven
stuift over 't paalwerk dat pal, hoe verwoed
de machtige brekers het ook bedolven,
de branding braveert en stuit den vloed.

Hart, wanneer hemel en aarde zwijgen
voor de geweldige stem van het wee
dat – bitter tij – overstelpend komt stijgen,
hou stand dan, stier, als een hoofd in zee.

OP EEN BIDPRENTJE

Toen de tyrannen, als was 't vee,
dreven 's Volks zonen heen ter stee,
verre van hier, waar stonden
te wachten hen gareel en zweep,
had hij, gevlucht voor 's vijands greep,
een landsch asyl gevonden.

Helaas, met die hem herberg bood
moest hij daar vinden ook den dood,
bij 't eindelijk herrijzen
van Vrijheids zonne boven 't erf
der Vaderen: een Duitsche scherf
trof bei gelijkerwijze.

Maar mocht hij niet beleven meer
't uur van Oranje's wederkeer,
wij willen niet beklagen
zijn lot, hoe bitter 't ons verdriet
hem reeds te missen – ging hem niet
de eeuwige Vrede dagen?

NIEUW MEILIED

Ten langen lest ontslagen
van 't slafelijke juk,
waarvan door geen te dragen
viel op den duur de druk,
al wilde 't God behagen
bestendig ons te schragen,
zien wij nu dankbaar dagen,
schier schreiend van geluk,
een nieuwen dag op 't tallenkant
ernstig geteisterd Vaderland.

Vrijelijk, als te voren,
waaien van tin en trans,
van mast, balcon en toren
de Dietsche kleuren thans;
de kleuren die saamhooren
voor die hier werd geboren,
waaraan wij trouw gezworen
hebben en die wij gansch
ons leven, naar der Geuzen trant,
zullen voorstaan met hand en tand.

Mee met de rood-wit-blauwe
banier, is ongedeerd,
hoezeer heur haar ook grauwe,
tot ons teruggekeerd
de vroede en vrome Vrouwe,
Wilhelmus van Nassauwe
gelijk in rampe en in rouwe;
en nu 't Recht triomfeert,
staat vaster nog dan ooit geplant
de Oranjestam in Nederland.

LOF VAN DEN BOUWER

Voor A. H. Bredero

Zoomin als buiten den boer
kan de wereld buiten den bouwer;
ook hij verdient den lauwer
eer dan de soldaat, hoe stoer
en stout, want zonder hem zou er
geen dak zijn, al was er voer.

Zonder voer kan geen wezen leven,
maar zonder dak gedijt
geen gezin, groot of klein, om het even;
en aloude wijsheid zeit:
zonder gezonde gezinnen bestaat
geen gemeenschap, gelijk zonder cellen geen raat
en zonder steenen geen toren.

Zoolang de mensen geboren
worden, geneigd tot het kwaad,
is noodzakelijk de soldaat;
wie sticht echter weer haardsteden,
waar de soldaat nog pas
deed wat soldaten steeds deden:
ophoopen puin en asch?
Wie weet er des oorlogs verwoestingen gauwer
te doen vergeten dan de bouwer?

Totdat de wereld vergaat,
blijft voor den rechten beschouwer
der dingen niet eerst den soldaat,
hoe koen ook, toekomen de lauwer,
maar – met den man die het zaad
ten akker bestelt en van dageraad
tot vesper is zwoeger en sjouwer
in het zweet van zijn gelaat –
den man die bestendig paraat
met haak en passer en schietlood staat;
den man die, naar wordt al flauwer
der daadlooze lieden gerekt beraad,
des te forscher spijkers met koppen slaat;
den man die dak schaft: de Bouwer.

OP DEN VALREEP

Nu tenslotte, kameraad,
je gedachte wordt tot daad,
nu je dra je inschepen gaat
om ver weg te vechten,
alles wat den enkeling
aanbelangt rustig gering
rekenend, daar in 't geding
zijn 's Rijks roem en rechten;

nu, wen wij ten afscheid bien,
beide handen je, misschien
om je lijfelijk te zien
nooit meer in ons midden,
weten wij voor 't hart, dat zij 't
tot berusten ook bereid,
nauwelijks zijn pijn verbijt,
geen heul buiten bidden;

en zoo rijst dan onze bee:
Heer, wil ginder te elker stee
hem, te land gelijk ter zee,
trouwelijk bewaren,
voor verraderlijke kwaal
als voor 's vijands vuur en staal
schut hem, o laat hem eenmaal
onverlet thuisvaren.

INHOUDSTAFEL

COLOPHON

De hier gebundelde verzen ontstonden in het tijdsbestek van negentienhonderdveertig tot negentienhonderdvijfenveertig. Door drukkerij Hoeijenbos te Utrecht werden met de Egmondtype van S. H. de Roos gedrukt tweehonderd en vijftien exemplaren, verdeeld als volgt: tweehonderd exemplaren genummerd 16—215, en vijftien exemplaren op geschept papier van Van Gelder, genummerd I—XV. Deze laatste werden door den auteur geteekend.

Dit is nummer:

136